JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS

VERICA TRSTENJAK

6 päivänä maaliskuuta 2007 [1]

I Johdanto

1. Kyseessä oleva ennakkoratkaisumenettely koskee yhtäältä kysymystä siitä, onko toimivaltaisella kansallisella toimielimellä velvollisuus tunnustaa myös viran puolesta muiden asiakirjojen vastaavuus maataloustuotteiden vientitukien järjestelmän soveltamista koskevista yhteisistä yksityiskohtaisista säännöistä 27.11.1987 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 3665/87 [2] (jäljempänä asetus N:o 3665/87) 47 artiklan 3 kohdan mukaan, kun T 5 -valvontakappaletta ei voida esittää viejästä riippumattomista syistä, ja toisaalta kysymystä siitä, voiko viejä tehdä tämän asetuksen 47 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun perustellun vastaavuushakemuksen myös konkludenttisesti varotoimenpiteenä.

2. Kysymykset asetuksen N:o 3665/87 47 artiklan 3 kohdan tulkinnasta on esitetty Finanzgericht Hamburgissa käsiteltävänä olevassa Bonn Fleisch Ex- und Import GmbH:n (jäljempänä Bonn Fleisch) ja Hauptzollamt Hamburg-Jonasin (jäljempänä Hauptzollamt) välisessä riita-asiassa, jossa on kyse ennakkorahoitukseksi saatua vientitukea koskevan palauttamispäätöksen, jonka mukaan tavaroita ei ole viety yhteisön tullialueelta Venäjälle 60 päivän määräajan kuluessa, laillisuudesta.

II Asiaa koskevat oikeussäännöt

A *Yhteisön lainsäädäntö*

3. Asetuksella N:o 3665/87, jota on muutettu muun muassa komission asetuksella N:o 1829/94 ja viimeksi komission asetuksella (EY) N:o 604/98, vahvistettiin maataloustuotteiden viennin järjestelmän soveltamista koskevat yhteiset yksityiskohtaiset säännöt tuotteiden osalta, joille myönnetään

1 – Alkuperäinen kieli: saksa.

2 – EYVL L 351, s. 1.

tukea. Tämä asetus kumottiin ja korvattiin maataloustuotteiden vientitukien järjestelmän soveltamista koskevista yhteisistä yksityiskohtaisista säännöistä 15.4.1999 annetulla komission asetuksella (EY) N:o 800/1999,[3] joka tuli voimaan 1.7.1999.

4. Asetuksen N:o 3665/87 4 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Tuen maksaminen edellyttää todistetta siitä, että tuotteet, joiden vienti-ilmoitus on hyväksytty, on viimeistään 60 päivän kuluessa kyseisestä hyväksynnästä viety sellaisenaan yhteisön tullialueelta, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 5 ja 16 artiklan säännösten soveltamista."

5. Asetuksen N:o 3665/87 6 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Jos tuote, jonka vienti-ilmoitus on hyväksytty ennen yhteisön tullialueelta vientiä, kuljetetaan muiden yhteisön alueiden kautta kuin sen jäsenvaltion, jonka alueella vienti-ilmoitus on hyväksytty, todiste kyseisen tuotteen viennistä yhteisön tullialueelta on annettava esittämällä asetuksen (ETY) N:o 2823/87 1 artiklassa tarkoitetun T 5 -valvontakappaleen asianmukaisesti merkitty alkuperäiskappale."

6. Asetuksen N:o 3665/87 47 artiklassa, joka on 4 osastossa, jonka otsikkona on "Tuen maksamismenettely", säädetään seuraavaa:

"1. Tuki maksetaan ainoastaan viejän kirjallisesta hakemuksesta, ja sen maksaa jäsenvaltio, jonka alueella vienti-ilmoitus on hyväksytty.

– –

2. Lukuun ottamatta ylivoimaista estettä, tuen maksamiseen tai vakuuden vapauttamiseen liittyvät asiakirjat on annettava vienti-ilmoituksen hyväksymistä seuraavien 12 kuukauden kuluessa.

3. Kun 6 artiklassa tarkoitettua T 5 -valvontakappaletta ei viejästä riippumattomista syistä ole palautettu lähtötullitoimi-

3 – EYVL L 102, s. 11.

paikkaan tai keskustoimielimelle kolmen kuukauden kuluessa sen antamisesta, viejä voi esittää toimivaltaiselle toimielimelle perustellun vastaavuushakemuksen.

Esitettävien hakemusta puoltavien asiakirjojen on käsitettävä:

a) kun on annettu valvontakappale todisteeksi siitä, että tuotteet on viety yhteisön tullialueelta:

– kuljetusasiakirja

ja

– asiakirja, jolla osoitetaan, että tuote on esitetty kolmannen maan tullitoimipaikalle tai vähintään yksi 18 artiklan 1, 2 ja 4 kohdassa tarkoitetuista asiakirjoista;

– –

Edellä 4 kohdan säännöksiä sovelletaan vastaavan todisteen esittämiseen.

4. Kun 18 artiklan mukaisesti vaadittavia asiakirjoja ei ole voitu esittää 2 kohdassa vahvistetun määräajan kuluessa, vaikka viejä on toiminut mahdollisimman nopeasti hankkiakseen ja toimittaakseen ne tämän määräajan kuluessa, viejälle voidaan myöntää lisäaikaa kyseisten asiakirjojen esittämistä varten.

5. Edellä 3 kohdassa tarkoitettu vastaavuushakemus, johon on liitetty tai johon ei ole liitetty todistusasiakirjoja, sekä 4 kohdassa tarkoitettu lisäaikaa koskeva hakemus on jätettävä 2 kohdassa vahvistetun määräajan kuluessa."

7. Asetuksen N:o 800/1999 54 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa säädetään, että asetusta N:o 3665/87 sovelletaan kuitenkin edelleen vientiin, jonka osalta vienti-ilmoitukset on vastaanotettu ennen asetuksen N:o 800/1999 soveltamista.

B *Kansallinen lainsäädäntö*

8. Saksan 24.5.1996 annettu Ausfuhrerstattungsverordnung [4] (vientituesta annettu asetus, jäljempänä AEVO) sisältää seuraavassa mainittuja säännöksiä vientituesta.

9. AEVOn 1 §:ssä säädetään, että AEVOlla pannaan täytäntöön yhteisten markkinajärjestelyjen ja kauppajärjestelmien yhteydessä vientituista annetut Euroopan yhteisön säädökset.

10. AEVOn 3 §:n 1 momentin, sellaisena kuin se oli ennen asetuksen N:o 800/1999 voimaantuloa, mukaan asetuksen N:o 3665/87, sellaisena kuin se on muutettuna, 3 artiklan 5 kohdassa tarkoitettuna asiakirjana on käytettävä yhtenäistä asiakirjaa (tukiasioissa käytettävä vienti-ilmoitus), jonka liittovaltion talousministeriö on tässä tarkoituksessa julkaissut lehdessä Vorschriftensammlung Bundesfinanzverwaltung – Amtsblatt des Bundesministeriums der Finanzen – (VSF) (Liittovaltion verohallinnon säädöskokoelma – Liittovaltion talousministeriön virallinen lehti) nimellä "vienti-ilmoitus (lisälehti) EY:n vientitukia varten".

11. AEVOn 4 §:n 1 ja 2 momentissa, sellaisina kuin ne ovat ennen asetuksen N:o 800/1999 voimaantuloa, säädetään seuraavaa:

"1. Tietyistä yhteisön tullikoodeksista annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2913/92 soveltamista koskevista säännöksistä 2.7.1993 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 2454/93 (EYVL L 253, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna, 793 artiklan 2 kohdassa osoitettu poistumistullitoimipaikka todistaa tämän asetuksen soveltamisalalla tavaralähetyksen poistumisen yhteisön tullialueelta (poistumistodistus) tukiasioissa käytettävässä vienti-ilmoituksessa.

2. Sellaisten tavaralähetysten osalta, joita koskeva vienti-ilmoitus on hyväksytty toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa, toimivaltainen poistumistullitoimipaikka antaa tämän asetuksen soveltamisalalla poistumistodistuksen T 5 -valvontakappaleessa."

4 – BGBl. I, s. 766.

III Merkitykselliset tosiseikat, pääasian oikeudenkäynti ja ennakkoratkaisukysymykset

A *Tosiseikat*

12. Finanzgericht Hamburgissa on vireillä Bonn Fleischin ja Hauptzollamtin välinen riita-asia, joka koskee Bonn Fleischille osoitettujen takaisinperimistä koskevien päätösten laillisuutta.

13. Bonn Fleisch oli viitannut siihen, että tavara viedään myöhemmin Venäjälle, ja siirrättänyt joulukuussa 1997 ja tammikuussa 1998 naudanlihaa vientitukeen oikeuttavaan tullivarastointimenettelyyn, ja se oli neljällä 21. ja 23.1.1998 tehdyllä tukipäätöksellä saanut hakemuksen mukaisesti ennakkorahoitukseksi yhteensä 47 597,81 euroa vientitukea.

14. Bonn Fleisch teki 8.4.1998 ilmoituksen naudanlihan viennistä.

15. Kuljetusasiakirja varustettiin 9.4.1998 tullimerkinnällä lähtörautatieasemalla Mukranissa. Bonn Fleisch esitti kansallisen tuomioistuimen suullisessa käsittelyssä, että Mukranin tullitoimipaikan 13.10.2000 päiväämän kirjeen mukaan vientituotteet oli toimitettu lainmukaisesti tähän tullitoimipaikkaan.

16. Hauptzollamt Stralsund, johon Mukranin tullitoimipaikka kuuluu, lähetti tarkemmin määrittelemättömänä päivänä vienti-ilmoituksen postitse Hauptzollamtille. On kuitenkin selvää, että tämä vientituen saamisen edellytyksenä oleva vienti-ilmoitus ei ole Hauptzollamtin hallinnollisten asiakirjojen joukossa. Kansallisen tuomioistuimen suullisessa käsittelyssä esitettiin, että tämä asiakirja on hävinnyt viranomaisten sitä käsitellessä.

17. Bonn Fleischin viemä naudanliha saatettiin venäläisen tuontitullausasiakirjan tietojen mukaan 20.5.1998 kulutukseen Venäjällä.

18. Bonn Fleisch toimitti 13.7.1998 Hauptzollamtille 9.4.1998 päivätyllä tullin leimalla varustetun kuljetusasiakirjan ja 20.5.1998 päivätyn venäläisen tuontitullausasiakirjan.

19. Hauptzollamt ilmoitti 21.7.1998 ja 18.11.1999 Bonn Fleischille puhelimitse, että se ei ole saanut vienti-ilmoitusta, johon olisi merkitty todistus viennistä.

20. Hauptzollamt vaati 23.6.2000 tehdyillä neljällä päätöksellä takaisin ennakkorahoituksena maksamaansa vientitukea 20 prosentilla korotettuna sillä perusteella, että Bonn Fleisch ei ollut todistanut vienti-ilmoituksella, johon olisi merkitty todistus viennistä, että vientitukea saanut tavara oli viety yhteisön tullialueelta säädetyn 60 päivän määräajan kuluessa. Bonn Fleisch teki näistä neljästä päätöksestä oikaisuvaatimuksen. Se esitti perusteluna, että vienti-ilmoitus siirretään tullihallinnon sisällä automaattisesti Hauptzollamtille. Lisäksi asetuksessa N:o 3665/87 ei säädetä viejän velvollisuudesta esittää vienti-ilmoitus Hauptzollamtille.

21. Bonn Fleisch viittasi oikaisumenettelyn kuluessa 2.11.2000 päivätyssä Hauptzollamtille osoitetussa kirjeessään siihen, että se oli 13.7.1998 päivätyllä kirjeellään ja siten asetuksen N:o 3665/87 47 artiklan 2 kohdassa säädetyssä 12 kuukauden määräajassa esittänyt kuljetusasiakirjan ja tuontitullausasiakirjan. Näiden asiakirjojen esittämiseen liittyi samalla konkludenttisesti hakemus siitä, että nämä asiakirjat hyväksyttäisiin vastaaviksi todisteiksi tavaroiden viennistä yhteisön tullialueelta, jollei vienti-ilmoitusta saada asiakirjoihin. Bonn Fleisch teki samalla varotoimenpiteenä hakemuksen siitä, että 13.7.1998 esitetty kuljetusasiakirja ja tuontitullausasiakirja hyväksyttäisiin vastaaviksi asiakirjoiksi.

22. Tämä hakemus hylättiin 13.12.2001 myöhästyneenä asetuksen N:o 3665/87 47 artiklan 5 kohtaan viittaamalla. Kielteisen päätöksen perusteluna viitattiin siihen, että vastaavuushakemuksen on oltava nimenomainen ja että Hauptzollamt ei ole velvollinen tunnustamaan asiakirjojen vastaavuutta viran puolesta. Bonn Fleisch teki tästä päätöksestä ja 23.6.2000 tehdyistä päätöksistä oikaisuvaatimuksen, joka hylättiin 20.2.2003 tehdyllä päätöksellä. Bonn Fleisch riitautti tämän hylkäävän päätöksen Finanzgericht Hamburgissa 20.3.2003 nostamallaan kanteella.

B *Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset*

23. Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin viittaa asetuksen N:o 3665/87 4 artiklan 1 kohtaan ja katsoo, että tuotteiden vienti 60 päivän kuluessa vienti-ilmoituksen

vastaanottamisesta on aineellinen edellytys ja että viejällä on näyttö- ja todistustaakka vientiä koskevan todisteen osalta.

24. Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin esittää todistustaakan osalta, että asetuksen N:o 3665/87 6 artiklassa säädetään, että jos vientitukea saava tuote kuljetetaan ennen yhteisön tullialueelta vientiä muiden yhteisön alueiden kuin vientijäsenvaltion kautta (transit-vienti tai välillinen vienti), todiste viennistä on annettava esittämällä T 5 -valvontakappaleen asianmukaisesti merkitty alkuperäiskappale. Kun on kyse välittömästä viennistä, kuten pääasiassa, yhteisön lainsäätäjä ei sitä vastoin ole säännellyt, millä tavalla todiste viennistä on esitettävä. Tästä syystä Saksan lainsäätäjä on poistanut tämän aukon AEVOn 4 §:n 1 momentilla, jonka mukaan tuen saamiseksi tarvittava todistus tavaralähetyksen viennistä yhteisön tullialueelta merkitään vienti-ilmoitukseen.

25. Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin huomauttaa lisäksi, että pääasiassa on merkityksellistä, että Bonn Fleisch on 13.7.1998 päivätyllä kirjeellä ja siten asetuksen N:o 3665/87 47 artiklan 2 kohdassa säädetyssä 12 kuukauden määräajassa esittänyt sekä kuljetusasiakirjan että venäläisen tuontitullausasiakirjan. Näistä asiakirjoista voidaan epäilyksettä päätellä, että tuen kohteena oleva tavara on viety yhteisön tullialueelta 60 päivän kuluessa. Molemmat asiakirjat voivat lähtökohtaisesti tulla kyseeseen asetuksen N:o 3665/87 47 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuina muina vastaavina asiakirjoina. Mainittu tuomioistuin on tämän vuoksi taipuvainen katsomaan, että toimivaltainen viranomainen voi tietyillä edellytyksillä tutkia asiakirjojen vastaavuuden myös viran puolesta.

26. Ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen mukaan asetuksen N:o 3665/87 47 artiklan 3 kohta, joka on osa tämän asetuksen 4 osastoa ("Tuen maksamismenettely"), on menettelyoikeudellinen säännös eikä aineellisoikeudellinen edellytys. Säännöksestä ei seuraa, että vastaavien asiakirjojen hyväksyminen viran puolesta olisi etukäteen suljettu pois.

27. Perusteltu vastaavuushakemus voidaan ennakkoratkaisukysymyksen esittäneen tuomioistuimen mukaan tehdä vain nimenomaisesti. Tämä ei kuitenkaan estä kyseisen tuomioistuimen mukaan sitä, että konkludenttisesti varotoimenpiteenä tehty vastaa-

vuushakemus katsotaan yksittäistapauksessa tehdyksi sikäli kuin viejän tällainen tarkoitus käy selvästi ilmi tapauksen olosuhteista viejän esittäessä muita vastaavia asiakirjoja, joilla todistetaan tuen kohteena olevien tavaroiden määräajassa tapahtunut vienti yhteisön tullialueelta.

IV Arviointi

A *Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys*

28. Koska Finanzgericht Hamburg epäilee asetuksen N:o 3665/87 47 artiklan 3 kohdan tulkintaa, se on lykännyt asian käsittelyä ja esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

1. Osapuolten lausumat

"1) Onko toimivaltaisella toimielimellä asetuksen N:o 3665/87 47 artiklan 3 kohdan nojalla oikeus ja velvollisuus tunnustaa myös viran puolesta muiden asiakirjojen vastaavuus?

29. Bonn Fleisch katsoo, että ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava myöntävästi. Myöntävä vastaus seuraa Bonn Fleischin mukaan asetuksen 47 artiklan 3 kohdan sanamuodosta ja tarkoituksesta. Säännöksen sanamuodosta ei voida johtaa sitä, että viejän hakemus on ainoa tapa, jolla muiden asiakirjojen vastaavuus voidaan hyväksyä tullimenettelyssä. Asetuksen N:o 3665/87 47 artiklan 3 kohdan tarkoitus on – kun otetaan huomioon asetuksen 50. perustelukappale – suojella viejää valvontakappaleen hallinnolliseen käsittelyyn liittyviltä vaaroilta, joita viejä ei tunne, jotka eivät riipu viejästä ja joihin viejä ei voi vaikuttaa.

2) Voidaanko asetuksen N:o 3665/87 47 artiklan 3 kohdan mukainen perusteltu vastaavuushakemus tehdä myös konkludenttisesti varotoimenpiteenä?"

30. Hauptzollamt esittää, että ensimmäiseen kysymykseen on vastattava kieltävästi. Se katsoo, että toimivaltaisella toimielimellä ei

ole yleistä velvollisuutta tutkia sitä, ovatko toimitetut asiakirjat asetuksen N:o 3665/87 47 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja vastaavia asiakirjoja. Tuollainen tutkimus tehdään vain nimenomaisesta hakemuksesta.

31. Kreikan valtio katsoo, että maksamiseen toimivaltainen laitos voi hyväksyä asiakirjojen vastaavuuden viran puolesta, kun viejä on esittänyt ne asetuksen N:o 3665/87 47 artiklan mukaisessa 12 kuukauden määräajassa ja tukihakemuksen aineelliset edellytykset täyttyvät. Tuollaisessa tapauksessa olosuhteet osoittavat selvästi, että esitettyjen asiakirjojen vastaavuuden hyväksymistä haetaan.

32. Komissio katsoo, että asetuksen N:o 3665/87 47 artiklan 3 kohtaa ei voida soveltaa analogisesti, kun on kyse suorasta viennistä. Komissio esitti yhteisöjen tuomioistuimen suullisessa käsittelyssä, että viejä on välillisen viennin kyseessä ollessa tekemisissä vähintäänkin kahden eri jäsenvaltion hallinnollisten säännösten kanssa. Koska välillinen vienti koskee useampia jäsenvaltioita ja tämän vuoksi myös useita hallintojärjestelmiä, asetuksen N:o 3665/87 47 artiklan 3 kohdan tarkoituksena on välttää jäsenvaltioiden rajat ylittävien hallinnollisten menettelyjen mahdollisia ongelmia.

33. Sitä vastoin yhteisön lainsäätäjä ei ole komission mukaan katsonut välttämättömäksi säätää vastaavasta yksittäisten valtioiden menettelysäännösten yhtenäistämisestä suoran viennin osalta. Koska suoran viennin kyseessä ollessa ei ole olemassa rajat ylittävää liittymäkohtaa, sitä säädellään kansallisella lailla, ja näin ollen sovelletaan Saksan lainsäädännön AEVOn 4 §:n 1 momenttia. Myöskään uusi asetus N:o 800/1999 ei muuta tätä tulkintaa.

34. Mikäli yhteisöjen tuomioistuin kuitenkin katsoisi, että asetuksen N:o 3665/87 47 artiklan 3 kohta soveltuu analogisesti suoraan vientiin, komissio esittää toissijaisesti, että koska yleisen hallinnon laillisuusperiaatteen mukaisesti viranomaisten virheet eivät saisi koitua taloudellisten toimijoiden vahingoksi, viejällä täytyisi pikemminkin olla mahdollisuus todistaa tuotteiden vienti myös muulla tavoin. Toimivaltaisen viranomaisen olisi tämän vuoksi joko hyväksyttävä asiakirjojen vastaavuus viran puolesta tai ilmoitettava viejälle kansallisen asiakirjan puuttumisesta tai pidennettävä asiakirjojen esittämiselle asetettua määräaikaa.

2. Julkisasiamiehen lausumat

a) Asetuksen N:o 3665/87 47 artiklan 3 kohdan aineellinen soveltaminen välittömään vientiin

35. Vaikka maksamismenettelystä annetut säännökset koskevat uudemman oikeuskäytännön mukaan hallinnollisia muodollisuuksia,[5] nämä on otettava yhtä vakavasti kuin aineellisoikeudelliset edellytykset. Näiden muodollisuuksien loukkaaminen voi nimittäin, samalla tavoin kuin aineellisten edellytysten noudattamatta jättäminen, johtaa vientituen vähentämiseen tai jopa sen menettämiseen kokonaan.[6]

36. Asetuksen N:o 3665/87 47 artiklan 3 kohdassa viitataan T 5 -valvontakappaleen osalta asetuksen 6 artiklaan. Asetuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaan T 5 -valvontakappaleen aineellinen soveltamisala rajoitetaan välilliseen vientiin.

37. Välillisen viennin tosiseikaston olennaisia edellytyksiä on, että tuote, jonka vienti-ilmoitus on hyväksytty, kuljetetaan ennen yhteisön tullialueelta poistumista toisen yhteisön alueen kuin sen jäsenvaltion alueen kautta, joka alueella vienti-ilmoitus hyväksyttiin.

38. Välitöntä vientiä[7] ei mainita asetuksen N:o 3665/87 47 artiklan 3 kohdassa. Käsiteltävänä olevan asian sisällön perusteella voidaan katsoa, että naudanliha vietiin välittömästi Saksasta Venäjälle. Tuotteet eivät ole kulkeneet muiden yhteisön alueiden kuin sen jäsenvaltion kautta, jonka alueella vienti-ilmoitus hyväksyttiin.

39. Näin ollen on esitettävä kysymys, onko asetuksen N:o 3665/87 47 artiklan 3 kohdan soveltaminen kiellettävä välittömän viennin osalta vai onko tätä asetuksen 47 artiklan 3 kohtaa sovellettava analogisesti myös välittömään vientiin.

40. Se, että asetuksen N:o 3665/87 47 artiklan 3 kohdassa ei säädetä välittömästä viennistä mitään, ei tarkoita, että sääntelyssä olisi aukko. Yhtäältä välittömän viennin ja toisaalta välillisen viennin hallinto-oikeudelli-

5 – Asia C-385/03, Käserei Champignon Hofmeister, tuomio 14.4.2005 (Kok. 2005, s. I-2297, 26 kohta).

6 – Näin K. Reiche teoksessaan *Das Zahlungsverfahren der Ausfuhrerstattung*, *ZfZ* (2006), s. 110. Edellä alaviitteessä 5 mainitussa asiassa Käserei Champignon Hofmeister annetun tuomion kommentaari. Kirjoittaja arvioi tämän jälkeen aineellis- ja menettelyllisoikeudellisten näkökantojen vaihtelua vientituen maksamismenettelyssä.

7 – Ks. Reichen em. teos, s. 111, jonka mukaan välitön vienti on kyseessä silloin, kun tuote viedään vientivaltion alueelta suoraan kolmanteen maahan.

nen käsittely on erilaista, eikä se koske samaa asiasisältöä. Välittömän viennin kyseessä ollessa viejä on tekemisissä vain yhden ainoan jäsenvaltion tulliviranomaisten kanssa, eli lähtötullitoimipaikka ja poistumistullitoimipaikka sijaitsevat samassa jäsenvaltiossa.

41. Välillisen viennin kyseessä ollessa taloudelliset toimijat eivät kuitenkaan ole tekemisissä vain alkuperävaltion hallintojärjestelmän kanssa, vaan lisäksi vähintään yhden toisen jäsenvaltion hallintojärjestelmän kanssa. Yhtenäistä T 5 -valvontakappaletta käsittelevät ulkomainen poistumistullitoimipaikka, eli toisen jäsenvaltion poistumistullitoimipaikka, ja alkuperävaltion toimivaltainen toimielin. Tämä poistumistullitoimipaikka ei anna T 5 -valvontakappaletta viejälle vaan toimittaa sen alkuperävaltion keskustoimielimelle. [8] Tämän vuoksi on lähdettävä siitä, että asetuksen N:o 3665/87 47 artiklan 3 kohdalla on tarkoitus välttää hallinnollisia vaikeuksia, joita taloudellinen toimija saattaa kohdata jäsenvaltion rajat ylittävässä hallintomenettelyssä.

42. Tämän vuoksi on komission tavoin katsottava, että asetuksen N:o 3665/87 47 artiklan 3 kohta ei sovellu analogisesti tuotteiden välittömään vientiin.

b) Sen ratkaiseminen, onko toimivaltainen toimielin oikeutettu ja velvollinen hyväksymään muut vastaavat asiakirjat viran puolesta

43. Tämä kysymys koskee vain todistetta viennistä, eikä viennin aineellisia edellytyksiä. Haluaisin muistuttaa siitä, että oikeuskäytännön mukaan viejän täytyy vientituen maksamiseksi täyttää vaadittavien aineellisten edellytysten lisäksi myös maksumenettelyn vaatimukset. [9]

44. Vientitukien myöntäminen on kolmannen perustelukappaleen [10] mukaan tiukasti sidoksissa tuotteiden viennistä yhteisön ulkopuolelle esitettävään näyttöön. Merki-

8 – Ks. em. Reichen teos, s. 111, jossa viitataan tietyistä yhteisön tullikoodeksista annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2913/92 soveltamista koskevista säännöksistä 2.7.1993 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 2454/93 (EYVL L 253, s. 1) 912 artiklaan ja 912 c artiklan 4 kohtaan. Asetuksen 912 c artiklan 4 kohdassa säädetään seuraavaa: "Määrätoimipaikan on palautettava T 5 -valvontakappaleen alkuperäiskappale T 5 -lomakkeen B kohdassa "Palautusosoite" ilmoitettuun osoitteeseen sen jälkeen, kun kaikki vaaditut muodollisuudet on suoritettu ja merkinnät on tehty."

9 – Em. Reichen teos, s. 110.

10 – Asetuksen N:o 3665/87 kolmannessa perustelukappaleessa säädetään seuraavaa: "Neuvoston antamissa yleisissä säännöissä säädetään, että tuki maksetaan esitettäessä todisteet siitä, että tuotteet on viety yhteisön ulkopuolelle – –."

tyksellinen seikka on näin ollen tuotteiden vienti yhteisön tullialueelta.

45. Kun on kyse välillisestä viennistä, todisteena on T 5 -valvontakappale. Mainittu todiste on alkuperäinen vientitodistus, johon poistumistullitoimipaikka on tehnyt merkinnän.[11] Koska tämä valvontakappale voi viejän tahdosta riippumatta joutua kadoksiin tullitoimipaikkojen virkamiesten käsittelyssä, asetuksessa N:o 3665/87 säädetään vastaavien asiakirjojen hyväksymismahdollisuudesta, jota viejä voi asetuksen 49. (saksankielisen version 50.) perustelukappaleen[12] mukaan käyttää hyväkseen suojautuakseen tulliviranomaisten virkakäsittelyssä mahdollisesti tapahtuvista virheistä aiheutuvilta vahingoilta. Viejä voi näin ollen todistaa viennin hyväksymismenettelyssä esittämällä kuljetusasiakirjan ja kolmannen maan tuontitullausasiakirjan[13] 12 kuukauden määräajan kuluessa. On korostettava, että sekä hakemus että asiakirjojen vastaavuuden hyväksyminen edellyttävät kuitenkin sitä, että viennin aineelliset edellytykset täyttyvät.

46. Mikäli muiden kuin muodollisten todisteiden perusteella on selvää, että vientitukivaatimuksen aineellisoikeudelliset edellytykset täyttyvät, vetoaminen muodollisen todisteen, kuten T 5 -valvontakappaleen, puuttumiseen on katsottava pelkäksi muotoseikaksi ja tämän vuoksi laittomaksi.[14]

47. Yhteisön lainsäätäjä vahvistaa vientitukihakemuksen aineelliset edellytykset. Asetuksen N:o 3665/87 4 artiklan 1 kohdassa säädetään, että vientitukihakemuksen kaksi aineellista edellytystä on voitava osoittaa toteen, nimittäin ensiksi se, että vienti-ilmoitus on hyväksytty, ja toiseksi se, että vientitavara on viimeistään 60 päivän kuluessa kyseisestä hyväksymisestä viety sellaisenaan yhteisön tullialueelta.

48. Välittömän viennin osalta Saksa vaatii, että todisteena vientitukihakemuksen aineellisista edellytyksistä esitetään kansallinen

11 – Em. Reichen teos, s. 111.

12 – Asetuksen N:o 3665/87 49. (saksankielisen version 50.) perustelukappaleessa säädetään, että "on mahdollista, että viejästä riippumattomista syistä valvontakappaletta ei voida laatia, vaikka tuote on viety yhteisön tullialueelta tai saapunut tiettyyn määräpaikkaan; tällainen tilanne on omiaan häiritsemään kauppaa; tällöin vastaaviksi asiakirjoiksi olisi tunnustettava muita asiakirjoja".

13 – Edellä alaviitteessä 6 mainittu Reichen teos, s. 111. Kirjoittaja viittaa siihen, että hyväksymismenettelyssä on tavallisesti mahdollista esittää todistus viennistä kolmannen maan tuontitullausasiakirjalla ja kuljetusasiakirjalla.

14 – Näin myös Reichen em. teoksessa, s. 116, jossa johdetaan aineellisten ja menettelyoikeudellisten näkökulmien huomioon ottamisesta maksumenettelyssä, että muodollisen todisteen esittämistä ei saa sekoittaa tuen aineellisoikeudelliseen edellytykseen.

vientiasiakirja. Tällöin kyseessä oleva kansallinen asiakirja toimitetaan kansallisesta poistumistullitoimipaikasta edelleen kansalliselle keskustoimielimelle, joka on kyseessä olevassa asiassa Hauptzollamt. Näin ollen myös välittömän viennin kyseessä ollessa asiakirjat ovat viejän määräysvallan ulkopuolella.

49. Käsiteltävänä oleva asia koskee sellaista tapausta, että kansallinen lainsäätäjä viittaa Saksan AEVOssa puhtaasti valtion sisäisen tilanteen, eli välittömän viennin, osalta yhteisön säännöksen sisältöön. [15] Vaikkakin kysymykset nyt esillä olevassa asiassa koskevat välitöntä vientiä ja asetuksen N:o 3665/87 47 artiklan 3 kohtaa ei tämän vuoksi sovelleta, liittyvät tulkintaongelmat, joiden selvittämiseen ennakkoratkaisukysymyksen esittänyt Finanzgericht pyrkii, pääasiassa asetuksessa N:o 3665/87 säänneltyyn vientitukijärjestelmään.

50. Mikäli kansallisten tuomioistuinten esittämät kysymykset koskevat yhteisön oikeuden säännöksen tulkintaa, yhteisöjen tuomioistuin on vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan pääsääntöisesti velvollinen antamaan ratkaisun. EY 234 artiklan sanamuodosta tai tässä artiklassa määrätyn menettelyn tarkoituksesta ei kummastakaan nimittäin seuraa, että perustamissopimuksen laatija olisi aikonut jättää yhteisöjen tuomioistuimen toimivallan ulkopuolelle ennakkoratkaisupyynnöt, jotka koskevat yhteisön säännöstä sellaisessa erityistapauksessa, että jäsenvaltion kansallisessa oikeudessa viitataan tämän säännöksen sisältöön puhtaasti valtion sisäiseen tilanteeseen sovellettavien säännösten määrittämiseksi. [16]

51. Kun kansallisen lainsäädännön mukaan yksinomaan valtion sisäisten tilanteiden ratkaisemisessa on noudatettava yhteisön oikeudessa annettuja ratkaisuja, jotta muun muassa vältettäisiin syrjintä tai mahdollinen kilpailun vääristyminen, yhteisöllä on kiistaton intressi sen osalta, että yhteisön oikeu-

15 – Tältä osin ks. asia C-231/89, Gmurzynska-Bscher, tuomio 8.11.1990 (Kok. 1990, s. I-4003, 25 kohta). Tässä asiassa yhteisöjen tuomioistuin katsoi voivansa tulkita yhteisön oikeutta sellaisessa asiassa, jossa yhteisön oikeutta sovellettiin jäsenvaltion lainsäädännön mukaan yhteisön lainsäädännön soveltamisalan ulkopuolella. Yhteisöjen tuomioistuin esitti tässä asiassa, ettei ETY-sopimuksen 177 artiklan sanamuodosta (nykyinen EY 234 artikla) tai tällä artiklalla perustetun menettelyn tarkoituksesta seuraa, että sopimuksen laatijat olisivat pyrkineet jättämään yhteisöjen tuomioistuimen toimivallan ulkopuolelle sellaisen ennakkoratkaisupyynnön, joissa on kyse yhteisön oikeuden säännöksestä sellaisessa erityisessä tapauksessa, että jäsenvaltion kansallisessa lainsäädännössä viitataan tämän säännöksen sisältöön sen määrittämiseksi, mitä säännöksiä sovelletaan tämän valtion alueelle rajoittuvaan tosiseikastoon.

16 – Asia C-3/04, Poseidon Chartering, tuomio 16.3.2006 (Kok. 2006, s. I-2505, 15 kohta). Tässä Alankomaista lähtöisin olevassa asiassa yhteisöjen tuomioistuin tulkitsi jäsenvaltioiden itsenäisiä kauppaedustajia koskevan lainsäädännön yhteensovittamisesta 18.12.1986 annettua neuvoston direktiiviä 86/653/ETY (EYVL L 382, s. 17). Alankomaiden lainsäätäjä on saattanut tämän direktiivin osaksi kansallista oikeusjärjestystä Burgerlijk Wetboekin (siviililakikirja) 428–445 §:llä. BW:n 7:428 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa: "Kauppaedustussopimus on sopimus, jolla toinen osapuoli, jota kutsutaan päämieheksi, valtuuttaa toisen osapuolen, jota kutsutaan kauppaedustajaksi, toimimaan palkkiota vastaan määräajan tai toistaiseksi välittäjänä sellaisten sopimusten neuvottelemisessa, jotka hän voi mahdollisesti tehdä päämiehen nimissä ja tämän lukuun olematta kuitenkaan tämän alainen." Yhteisöjen tuomioistuin totesi tässä asiassa, että direktiivissä tarkoitettu kauppaedustajan käsite kattaa myös sopimuksen, joka on tehty sellaisen välittäjän avulla, jolla on valtuutus neuvotella palvelusopimuksesta eikä tavaroiden myynti- tai ostosopimuksesta. Se totesi, että vaikka direktiivillä ei näin ollen säännellä välittömästi käsillä olevaa tilannetta, kansallinen lainsäätäjä päätti kuitenkin saattaessaan direktiivin säännökset osaksi kansallista oikeutta kohdella molempia tilanteita samalla tavoin.

desta omaksuttuja säännöksiä ja käsitteitä tulkitaan yhdenmukaisesti riippumatta siitä, millä edellytyksillä niitä sovelletaan, jotta vältettäisiin myöhemmät tulkintaerot. [17]

52. Asiakirjojen vastaavuuden hyväksymismenettelyssä toimivalta on toimivaltaisella keskustoimielimellä, tässä asiassa Hauptzollamtilla. Kyse on hallintomenettelystä. [18] Tässä suhteessa esillä oleva asia eroaa yhdistetyistä asioista C-430/93 ja C-431/93, joissa yhteisöjen tuomioistuin käsitteli kansalliseen tuomioistuinmenettelyyn liittyviä kysymyksiä. [19]

53. Yhdistetyissä asioissa C-430/93 ja C-431/93 annetussa tuomiossa kysyttiin, onko tuomioistuimen sovellettava yhteisön oikeuden määräyksiä viran puolesta ja näin ollen luovuttava sille kuuluvasta passiivisuudesta, koska sen pitäisi ylittää asianosaisten määrittämän riita-asian rajat ja/tai käyttää perusteena muita tosiseikkoja ja olosuhteita kuin ne, joihin asianosainen, jonka edun mukaista perustamissopimuksen määräysten soveltaminen on, on perustanut vaatimuksensa. [20] Tätä oikeuskäytäntöä ei voida kuitenkaan soveltaa kyseessä olevaan asiaan, koska tässä on kyse tullioikeudellisesta hallintomenettelystä, jota koskevat toiset säännöt kuin tuomioistuinmenettelyä.

54. Hallintomenettely voidaan, sikäli kuin mitään muuta ei ole nimenomaisesti säädetty, aloittaa sekä viran puolesta että hakemuksesta. [21] Oikeuskirjallisuudessa painotetaan, että hallintomenettelyn aloittaminen viran puolesta on suljettu pois vain silloin, kun hallintomenettely voidaan aloittaa vain asianosaisten hakemuksesta. [22] Tällä perusteella on ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen tavoin katsottava, että asiakirjojen vastaavuuden hyväksyminen viran puolesta ei ole etukäteen suljettu pois.

55. Myös silloin, kun hallintomenettely on aloitettu asianosaisen aloitteesta, toimivaltaisen hallintoviranomaisen on tutkintaperiaatteen mukaan viran puolesta tutkittava, pitävätkö asian ratkaisun kannalta merkitykselliset tosiseikat paikkansa. [23] Siviiliprosessille tyypillinen määräämisperiaate, jonka

17 – Edellä alaviitteessä 16 mainittu asia Poseidon Chartering ja asia C-130/95, Giloy, tuomio 17.7.1997 (Kok. 1997, s. I-4291, 21 kohta).

18 – Em. Reichen teos, s. 113. Tekijä viittaa tutkimuksessaan 25.5.1976 annetun Verwaltungsverfahrensgesetzin (hallintomenettelylaki) 25 §:ään (BGBl. I, 1976, s. 1253).

19 – Yhdistetyt asiat C-430/93 ja C-431/93, van Schijndel, tuomio 14.12.1995 (Kok. 1995, s. I-4705). Yhteisöjen tuomioistuin käsitteli näissä asioissa kysymystä kansallisten tuomioistuinten toimivallasta tutkia viran puolesta kansallisen oikeussäännöksen yhteensoveltuvuus yhteisön oikeuden kanssa. Se katsoi tuomion 22 kohdassa, että yhteisön oikeudessa ei velvoiteta kansallista tuomioistuinta ottamaan viran puolesta huomioon yhteisön oikeussääntöjen rikkomista koskevaa perustetta, jos tuomioistuimen olisi tutkiakseen tällaisen perusteen luovuttava sille kuuluvasta passiivisuudesta, koska sen pitäisi ylittää asianosaisten määrittämän riita-asian rajat ja/tai nojautua muihin tosiseikkoihin ja olosuhteisiin kuin niihin, joihin asianosainen, jonka edun mukaista on soveltaa sanottuja oikeussääntöjä, on perustanut vaatimuksensa.

20 – Edellä alaviitteessä 19 mainittu asia van Schijndel, tuomion 16 kohta.

21 – Ks. Thienel, R., *Verwaltungsverfahrensrecht*, Wien, 2004, s. 138; Wollf, Decker, A., *Studienkommentar VwGO und VwVG*, München, 2005, s. 566 ja s. 567; Maurer, H., *Allgemeines Verwaltungsrecht*, 15. painos, München, 2005, s. 489.

22 – Ks. edellä alaviitteessä 21 mainittu Thienelin teos, s. 138.

23 – Ks. em. Thienelin teos, s. 170.

mukaan menettelyn asianosaisten asiana on esittää menettelyn tosiseikat heitä kiinnostavassa muodossa ja laajuudessa ja määrittää siten oikeudenkäynnin kohde tavalla, joka sitoo tuomioistuinta, jonka on ratkaistava asia *secundum allegata et probata partium* (asianosaisten esittämien väitteiden ja näytön perusteella),[24] ei päde tullioikeudellisessa hallintomenettelyssä. Viranomaisella on pikemminkin velvollisuus vahvistaa päätöksen ratkaisulle merkitykselliset tosiseikat.[25] Se määrää tutkimusten tavan ja laajuuden ja erityisesti myös sen, onko todistuskeinoja käytettävä, ja jos on, niin mitä niistä. Osapuolet voivat tehdä pyyntöjä selvittämistoimista. Viranomainen ei kuitenkaan ole sidottu niihin; se voi sekä evätä osapuolten selvittämistoimia koskevat pyynnöt että myös ottaa huomioon muita todisteita. Se ei kuitenkaan saa menetellä yksipuolisesti vaan on velvollinen ottamaan huomioon kaikki yksittäiselle asialle merkitykselliset seikat.[26]

56. Kysymystä asiakirjojen vastaavuuden hyväksymismenettelyn aloittamisesta on tutkittava tämä näkökanta huomioon ottaen.

57. Vientitukien myöntämisjärjestelmälle on luonteenomaista erityisesti se, että yhteisön tuki myönnetään ainoastaan sillä edellytyksellä, että viejä hakee sitä.[27] Koska järjestelmä perustuu vapaaehtoiseen ilmoitukseen, viejän on – päätettyään omasta tahdostaan hyötyä tuesta – toimitettava asian kannalta merkitykselliset tiedot, jotka ovat tarpeen tukioikeuden vahvistamiseksi.[28] AEVOn 16 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetään samalla tavoin, että hakijan on esitettävä ja todistettava tukioikeus. Väitetty todistustaakka ei kuitenkaan mitenkään muuta toimivaltaisen tullilaitoksen velvollisuutta tutkia viran puolesta asian ratkaisulle merkityksellistä asiasisältöä.

58. Tässä oikeuskäytännössä tarkoitettuja asiatietoja esitetään kuljetusasiakirjassa ja kolmannen maan tuontitullausasiakirjassa, kun T 5 -valvontakappale tai kyseessä oleva kansallinen tullausasiakirja eivät viejästä riippumattomista syistä ole hallintoasiakirjojen joukossa. Näiden asiakirjojen avulla voidaan helposti osoittaa, että tuotteet ovat

24 – Julkisasiamies Ruiz-Jarabo Colomer puoltaa asiassa C-106/03 P, Vedial v. SMHV, 15.7.2004 antamassaan ratkaisuehdotuksessa (Kok. 2004, s. I-3573, 29 ja 31 kohta) lähtökohtaisesti määräämisperiaatteen soveltamista myös sisämarkkinoiden harmonisointiviraston (tavaramerkit ja mallit) hallintomenettelyssä. Hänen mukaansa tämän periaatteen soveltaminen riippuu siitä, missä määrin asianosaiset tosiasiallisesti määräävät menettelyn kulusta.

25 – Ks. em. Thienelin teos, s. 171.

26 – Alaviitteessä 21 mainittu Maurerin teos, s. 490. Kirjoittaja korostaa, että tutkintaperiaate on erittäin merkityksellinen hallintomenettelyssä, koska ratkaisu riippuu siinä olennaisesti ratkaisulle merkityksellisten tosiseikkojen laillisesta ja totuudenmukaisesta esittämisestä.

27 – Asia C-120/05, Schulze, julkisasiamies Phillipe Léger'n ratkaisuehdotus 1.6.2006 (Kok. 2006, s. I-10745, 37 kohta). Julkisasiamies on lausunut tiettyjen perustamissopimuksen liitteeseen II kuulumattomina tavaroina vietävien maataloustuotteiden vientituen myöntämisjärjestelmän soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä ja tuen määrän vahvistamisperusteista 30.5.1994 annetun komission asetuksen (EY) N:o 1222/94 (EYVL L 136, s. 5) 7 artiklan 1 kohdan 3 alakohdan tulkinnasta.

28 – Asia C-309/04, Fleisch-Winter, tuomio 1.12.2005 (Kok. 2005, s. I-10349, 31 kohta). Tämä asia koskee asetuksen N:o 3665/87, sellaisena kuin se on muutettuna maataloustuotteiden vientitukijärjestelmän soveltamista koskevista yhteisistä yksityiskohtaisista säännöistä annetun asetuksen (ETY) N:o 3665/87 muuttamisesta perusteettomasti maksettujen summien ja seuraamusten osalta 2.12.1994 annetulla komission asetuksella (EY) N:o 2945/94 (EYVL L 310, s. 57), 13 ja 11 artiklan tulkintaa.

poistuneet yhteisön tullialueelta ja että ne on toimitettu kolmannen maan tullitoimipaikalle. Tuollaisessa tapauksessa vientitukioikeuden aineelliset edellytykset täyttyvät. Toimittamalla nuo asiakirjat eteenpäin toimivaltainen toimielin voi vastaavasti viran puolesta aloittaa vastaavuuden hyväksymismenettelyn. Siitä, että viejä toimittaa vastaavat asiakirjat, voidaan myös summaarisessa menettelyssä johtaa, että hän yrittää esittää todistuksen viennistä tavanomaisesti.

59. Tämä ei toisaalta tarkoita sitä, että viejät voivat jättää epätäydellisiä hakemuksia.

60. Välittömään vientiin liittyvistä todisteista ei ole säädetty yhteisön oikeudessa. Pääsääntöisesti on hyväksyttävä kaikki todisteet, jotka sallitaan vastaavissa tilanteissa Saksan menettelyä koskevien säännösten mukaan. Tämän vuoksi kansallisten viranomaisten on pääasian kaltaisessa tapauksessa päätettävä todisteluun sovellettavan kansallisen lainsäädännön mukaisesti, onko konkreettisessa ratkaistavana olevassa asiassa esitetty hyväksyttävä todiste välittömästä viennistä. [29] Tullin leimalla 9.4.1998 varustettu kuljetusasiakirja ja päivämäärällä 20.5.1998 varustettu venäläinen tuontitullausasiakirja ovat mielestäni todisteita, joilla voidaan osoittaa, että tukioikeuden aineelliset edellytykset täyttyvät.

61. Vastaavat todisteet on esitettävä, kuten Kreikan hallitus on esittänyt, 12 kuukauden määräajan kuluessa siitä päivästä, jona asetuksen N:o 3665/87 47 artiklan 2 kohdan mukainen vienti-ilmoitus hyväksyttiin.

62. Näillä perusteilla ehdotan, että ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen ensimmäiseen kysymykseen vastataan siten, että asetuksen N:o 3665/87 47 artiklan 3 kohtaa ei sovelleta tuotteiden välittömään vientiin. Toimivaltainen kansallinen toimielin voi kuitenkin välittömän viennin osalta aloittaa viran puolesta asiakirjojen vastaavuuden hyväksymismenettelyn, kun ainakin seuraavat edellytykset täyttyvät:

– kansallista vientiasiakirjaa ei voida esittää syistä, jotka eivät riipu asianosaisesta

29 – Yhdistetyissä asioissa C-310/98 ja C-406/98, Met-Trans ja Sagpol, 23.3.2000 annetussa tuomiossa (Kok. 2000, s. I-1797, 29 ja 30 kohta) yhteisöjen tuomioistuin esitti tietyistä yhteisön tullikoodeksista annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2913/92 soveltamista koskevista säännöksistä 2.7.1993 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 2454/93 (EYVL L 253, s. 1) vastaista toimintaa koskien, että kansallisten viranomaisten on päätettävä todisteluun sovellettavan kansallisen lainsäädännön periaatteiden mukaisesti, onko niiden ratkaistavana olevassa konkreettisessa tapauksessa ja kaikki seikat huomioon ottaen esitetty rikkomuksen tai säännönvastaisuuden tapahtumapaikkaa koskeva hyväksyttävä todiste, voidaanko esimerkiksi todistajanlausunto hyväksyä ja onko sen todistusvoima riittävä.

– esitettävät todisteet on toimitettava asetuksen N:o 3665/87 47 artiklan 2 kohdan mukaisen 12 kuukauden määräajan kuluessa vienti-ilmoituksen hyväksymisestä

– esitetyt asiakirjat osoittavat epäilyksettä, että vientituen maksamisen aineelliset edellytykset täyttyvät. Tuollainen epäilyksetön todiste voidaan esittää kuljetusasiakirjalla ja kolmannen maan tullausasiakirjalla.

B *Sen ratkaiseminen, voidaanko perusteltu vastaavuushakemus esittää myös konkludenttisesti*

1. Osapuolten lausumat

63. Bonn Fleisch esittää, että perusteltu vastaavuushakemus voidaan tehdä varotoimenpiteenä myös konkludenttisesti. Asetuksen N:o 3665/87 47 artiklan 3 kohdassa ei säädetä mitään siitä, missä muodossa tuollainen hakemus on tehtävä. Välttämätöntä on tämän vuoksi ainoastaan se, että viejän pyyntö asiakirjojen vastaavuuden hyväksymisestä on riittävän selkeä. Asetuksessa N:o 3665/87 ei näin ollen Bonn Fleischin mukaan estetä mahdollisuutta tehdä hakemus konkludenttisesti ja varotoimenpiteenä.

64. Hauptzollamt esittää, että asiakirjojen vastaavuuden hyväksyminen edellyttää lähtökohtaisesti hakemuksen tekemistä. Asiakirjojen lähettäminen voitaisiin yksittäistapauksessa tulkita konkludenttiseksi hyväksymishakemukseksi, jolloin kuitenkin ilmoituksen antajan todellisen tahdon täytyisi olla vahvistettavissa vilpittömän mielen periaatteen mukaisesti ja siten, että tapaoikeus otetaan huomioon. Käsiteltävänä olevassa asiassa ei kuitenkaan voida todeta tuollaista tahtoa. Ensiksikin kuljetusasiakirjan ja kolmannen maan tullausasiakirjan toimittamisesta ei voida johtaa sitä, että niillä olisi tarkoitus myös tehdä vastaavuushakemus. Toiseksi on otettava huomioon, että vientitukimenettely on summaarinen menettely, jossa ilmoituksia on mahdollista tulkita vain perusteltujen seikkojen osalta. Hauptzollamtin mukaan on hylättävä se näkökanta, että pelkkä vastaavien asiakirjojen toimittaminen tarkoittaisi varotoimenpiteenä tehtyä konkludenttista hakemusta.

65. Kreikka katsoo, että sikäli kuin esitetyistä asiakirjoista ilmenee yksiselitteisesti, että asetuksella tavoiteltu päämäärä on saavu-

tettu, se seikka, että viejä ei ole tehnyt nimenomaista tai muodollista vastaavuushakemusta, ei voi johtaa siihen, että viejälle ei myönnettäisi vientitukea sellaisessa tapauksessa, jossa vientituen myöntämisen aineelliset edellytykset täyttyvät. Ei saa unohtaa sitä, että viejällä ei voi olla varmaa tietoa siitä ajankohdasta, jona T 5 -valvontakappale lähetettiin takaisin lähtötullitoimipaikalle tai maksupaikkaan. Näillä perusteilla ei voida sulkea pois sitä, että viejä voi T 5 -valvontalomakkeen katoamisen varalta tehdä vastaavuushakemuksen varotoimenpiteenä etujensa suojelemiseksi.

66. Komissio muistuttaa siitä, että sen mukaan asetuksen N:o 3665/87 47 artiklan 3 kohta ei sovellu tuotteiden välittömään vientiin.

1. Julkisasiamiehen lausumat

67. Osapuolten esityksistä voidaan johtaa, että asianosaisen teoreettista mahdollisuutta esittää konkludenttisesti muiden asiakirjojen vastaavuushakemus ei kiistetä. Osapuolten erimielisyys koskee edellytyksiä, joiden on täytyttävä, jotta toimielin katsoisi asianosaisen toiminnan tarkoittavan varotoimenpiteenä esitettyä konkludenttista hakemusta.

68. Myös konkludenttinen vastaavuushakemus on tahdonilmaisu, jonka sisältö on kuitenkin selvitettävä tulkinnalla. Yhteisön oikeudessa on tahdonilmaisun tulkinnan osalta tarkasteltava yleisiä oikeusperiaatteita. Tahdonilmaisujen tulkintaa koskevista yleisistä oikeusperiaatteista annettuja sääntöjä voidaan johtaa teoksen Principles of European Contract Law (Eurooppalaisen sopimusoikeuden periaatteet) luvusta 5. [30] Kyse on teoksesta, joka koskee jäsenvaltioiden sopimusoikeuden yhteistä ydinaluetta.

69. Konkludenttisen hakemuksen sisällön on käytävä ilmi sen tekemisen olosuhteista.

70. Jäsenvaltioiden oikeudessa sovelletaan tahdonilmaisuja tutkittaessa etupäässä subjektiivisen ja objektiivisen menetelmän yhdistelmää. [31]

30 – Lando, O., Beale, H., *Principles of European Contract Law*, osat I ja II, Haag, 2000, s. 287 ja sitä seuraavat sivut; Ferreri, S., luku 5, Tulkinta, teoksessa Antoniolli, L., Venezian, A., *Principles of European Contract Law and Italian Law*, Haag, 2005, s. 251 ja sitä seuraavat sivut.

31 – Edellä alaviitteessä 30 mainittu Landon ja Bealen teos, osat I ja II, s. 288, jonka mukaan "useimpien EU:n jäsenvaltioiden lakien mukaan yleisissä tulkintasäännöissä yhdistyy subjektiivinen menetelmä, jonka mukaan asianosaisten tarkoitus on merkityksellisin seikka, ja objektiivinen menetelmä, jonka mukaan ulkopuolisia seikkoja tarkastellaan objektiivisten arviointiperusteiden, kuten järkevyys, vilpitön mieli jne., pohjalta".

71. Subjektiiviset tekijät edellyttävät ennen muuta, että tarkoitus, johon osapuoli on tahdonilmaisullaan pyrkinyt, voidaan selvittää. Tässä asiassa subjektiivinen osatekijä osoitetaan hakemuksella vientituen maksamisesta. Kun viejä hakee vientitukea, on katsottava tavanomaiseksi, että hän on pikemminkin esittänyt tällä hakemuksella myös kaikki vientituen myöntämisen edellyttämät välihakemukset. Muiden asiakirjojen vastaavuuden hyväksymistä koskeva menettely on välitoimimenettely vientituen maksamismenettelyssä, ja sillä selvitetään kysymys, onko vientituen saamisen edellyttämät todisteet esitetty. Tuollaista hyväksymistä koskevaa välitoimimenettelyä ei voida ilman vastaavaa päämenettelyä aloittaa nimenomaisesti eikä konkludenttisesti. Tämän vuoksi perusedellytyksenä hakemuksen esittämisen subjektiivisen osatekijän osalta on vaadittava, että vientituen maksamismenettely on vireillä ja että muiden asiakirjojen vastaavuuden hyväksymismenettely aloitetaan vireillä olevan vientitukimenettelyn aikana.

72. Toisen, objektiivisen osatekijän mukaan tulkinnassa on otettava huomioon tapaoikeus, eli se, mikä on alalla tavanomaista tai mikä vaikuttaa objektiivisesta tarkkailijasta tapaoikeuden mukaan järkevältä. [32]

73. Välitoimimenettelyn tarpeellisuus seuraa siitä seikasta, että kansallinen vientiasiakirja tai T 5 -valvontakappale ei ole asianosaisesta riippumattomista syistä toimivaltaisen toimielimen asiakirjojen joukossa. Ensimmäinen objektiivinen seikka on näin ollen se tosiasia, että kansallinen vientiasiakirja tai T 5 -valvontakappale ei ole toimivaltaisen toimielimen hallintoasiakirjoissa syistä, jotka eivät riipu asianosaisesta.

74. Vaatimus asiakirjojen vastaavuushakemuksen tekemisestä kahdentoista kuukauden kuluessa on toinen objektiivinen seikka, joka ilmenee asetuksen N:o 3665/87 47 artiklan 5 kohdasta. Tällä perusteella konkludenttinen hakemus on tehtävä tämän määräajan kuluessa.

75. Tällöin tukioikeuden aineellisten edellytysten riittäväksi täyttymisen osoittamiseksi on katsottava ensiksi näyttö siitä, että tuotteet on viety 60 päivän kuluessa vientiilmoituksen hyväksymisestä sellaisenaan yhteisön tullialueelta, ja toiseksi se, että tuotteet on esitetty kolmannen maan tullitoimipaikalle.

76. Kun vähintään nämä neljä edellytystä täyttyvät, näyttää objektiivisen tarkastelijan tai kolmannen näkökulmasta tapaoikeus huomioon ottaen järkevältä, että viejä on

32 – Samalla tavoin edellä alaviitteessä 30 mainitussa Landon ja Bealen teoksessa, osat I ja II, s. 289.

vientituen osalta hakenut varotoimenpiteenä konkludenttisesti muiden asiakirjojen vastaavuuden hyväksymistä.

77. Tällä perusteella ehdotan yhteisöjen tuomioistuimelle, että se vastaa toiseen kysymykseen siten, että kun on kyse välittömästä viennistä, johon asetuksen N:o 3665/87 47 artiklan 3 kohta ei sovellu, hakemus muiden vastaavien asiakirjojen hyväksymisestä voidaan tehdä myös konkludenttisesti varotoimenpiteenä seuraavilla edellytyksillä:

– asetuksen N:o 3665/87 47 artiklan 1 kohdan mukainen hakemus vientituen maksamisesta on tehty

– kansallinen vientiasiakirja ei ole toimivaltaisen toimielimen hallinnollisissa asiakirjoissa asianosaisesta riippumattomista syistä

– esitetty näyttö on toimitettu asetuksen N:o 3665/87 47 artiklan 2 kohdan mukaisen 12 kuukauden määräajan kuluessa vienti-ilmoituksen hyväksymisestä

– esitetyt todisteet osoittavat, että tuotteet on 60 päivän kuluessa vienti-ilmoituksen hyväksymisestä viety sellaisenaan yhteisön tullialueelta ja että tuotteet on esitetty kolmannen maan tullitoimipaikalle.

V Ratkaisuehdotus

78. Edellä esitetyillä perusteilla ehdotan yhteisöjen tuomioistuimelle, että Finanzgericht Hamburgille vastataan seuraavasti:

1) Toimivaltainen kansallinen toimielin voi, kun on kyse välittömästä viennistä, johon maataloustuotteiden vientitukien järjestelmän soveltamista koskevista yhtei-

sistä yksityiskohtaisista säännöistä 27.11.1987 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 3665/87 47 artiklan 3 kohtaa ei sovelleta, aloittaa asiakirjojen vastaavuuden hyväksymismenettelyn, kun ainakin seuraavat edellytykset täyttyvät:

– kansallista vientiasiakirjaa ei voida esittää asianosaisesta riippumattomista syistä

– esitetyt todisteet on toimitettu asetuksen N:o 3665/87 47 artiklan 2 kohdan mukaisen 12 kuukauden määräajan kuluessa vienti-ilmoituksen hyväksymisestä

– esitetyt asiakirjat viittaavat epäilyksettä siihen, että vientituen maksamisen aineelliset edellytykset täyttyvät. Tuollainen epäilyksetön todiste voidaan esittää toimittamalla kuljetusasiakirja ja kolmannen maan tullausasiakirja.

2) Kun on kyse välittömästä viennistä, johon asetuksen N:o 3665/87 47 artiklan 3 kohtaa ei sovelleta, hakemus muiden vastaavien asiakirjojen hyväksymisestä voidaan tehdä myös varotoimenpiteenä konkludenttisesti, kun ainakin seuraavat edellytykset täyttyvät:

– asetuksen N:o 3665/87 47 artiklan 1 kohdan mukainen hakemus vientituen maksamisesta on tehty

– kansallinen vientiasiakirja ei ole toimivaltaisen toimielimen hallinnollisissa asiakirjoissa asianosaisesta riippumattomista syistä

– esitetyt todisteet on toimitettu asetuksen N:o 3665/87 47 artiklan 2 kohdan mukaisen 12 kuukauden määräajan kuluessa vienti-ilmoituksen hyväksymisestä

– esitetyt todisteet osoittavat, että tuotteet on 60 päivän kuluessa vienti-ilmoituksen hyväksymisestä viety sellaisenaan yhteisön tullialueelta ja että tuotteet on esitetty kolmannen maan tullitoimipaikalle.